

TARTU KESKLINNA ARENGUSTRATEEGIA KOOSTAMISE TÖÖTUBA

„Tartu kesklinn kui säästlik, peresõbralik, isekorraldud ja roheline linnaruum“

Kuupäev: 16.12.2011

Kellaaeg: 14.00 – 17.00.

Koht: Raekoja nõupidamiste ruum

Protokollis: Karin-Liis Haljaste, Konsultatsiooni- ja koolituskeskus Geomedia

Osalejad (vt täpsemalt Lisa 1):

1. Raal Kivi - arhitekt
2. Peep Mardiste – roheline, linnakodanik
3. Erik Kõivistik - Tartu Linnavalitsus
4. Urmas Paul
5. Alvar Schasmin
6. Margit Välja
7. Keiti Kaasik
8. Kristina Orlova
9. Ave Aun – Tartu Ülikool
10. Valdeko Lukken
11. Tiit Sild – Tartu Linnavalitsus
12. Toomas Põld – Tartu Linnavalitsus
13. Indrek Ranniku – Tartu Linnavalitsus
14. Jaanika Koppel – Tartu Linnavalitsus
15. Veiko Sepp – Konsultatsiooni- ja koolituskeskus Geomedia

1. **Töötoa sissejuhatav sõnavõtt** – Indrek Ranniku.

2. **Ülevaade olukorrast** – Veiko Sepp.

- Tartu kesklinna arengu valikud ja arendamise alusstsenaariumid

Arutelu avalike haljasalade kaardi ja selle metoodika üle.

3. **Arutelu teemal „säästlik, peresõbralik, isekorraldud ja roheline linnaruum“**. Märksõnad: rohealad, arhitektuur ja hoonestus, ühistransport, kergliiklus ja jalakäijad, kodanikualgatus.

Kesklinna säästva arenduse, rohe- ja puhkealade teemad. Funktsioonide (meelelahutus, elamu, äri) eelisarendamine? Tiheasustus versus hõreasustus?

Raal Kivi – kuidas tekkis/defineeriti piirkond „kesklinn“.

Indrek Ranniku – see tekkis avalike funktsioonide alusel, pole lõplik, võib muutuda.

Peep Mardiste – kesklinna alalise elanikuna on minu arvamusel olemasolevates parkides vähe funktsioone (nt Ülejõe, Atlantise ümbrus). Rohealad võiks muuta multifunktsionaalsemaks, olemasolevatele lisada funktsioone juurde, nt võrkpalliväljak, lastemänguväljak. Jalgratturid vajavad kohta kesklinna piirkonnas (laululava kandis?). Ka koortealasid vajalik juurde luua.

Tiit Sild - Toomemäele rajada krossirada?

Peep Mardiste – aukude täisehitamine kesklinnas pole aktuaalne, pigem on teemaks fortuuna kvartali ja taskulinna arendamine.

Raal Kivi – rohealade täisehitamise ja hoonestuse teemaga seoses on kummastust tekitanud teatud arengud. Avalik ja laialt elanike poolt kasutatav Riigiarhiiv viiakse kesklinnast minema, samas avaliku kasutuse poolest olulisemalt kinnisema asutuse - Riigikohtu – asukoha ja paiknemise eest Toomemäel võitleb linnavõim oluliselt enam kui eelnimetatu asukoha eest. Miks?

Valdeko Lukken – Tartus on parke piisavalt, aga need vajavad valgust ja tegevusfunktsioone lisaks. Samas noored tahavadki nõ metsikutes kohtades (sh jalgrattaga Toome nõlvadel) ekstreemkogemusi hankida – miks mitte jätta neile need võimalused. Oluline on küsimus: kuidas haljasalade kättesaadavust parandada? Kuidas kesklinna elanikud pääsevad haljasaladele? Nt Tähtvere parki. Strateegiates ja arenguplaanides on oluline tõsta esiplaanile inimene ja selle liikumine, mitte jalgrattad-autod-plekk-betoon. Näiteks probleemne koht: Laia tn algus 2-realine, jalakäijate liikumine/tänaväiletus problemaatiline.

Indrek Ranniku – Isiklikult ja jalakäija seisukohast meeldib mõte Vabaduse pst autodele kinni panna ja jätta see täies ulatuses jalakäijatele.

Valdeko Lukken – Meeldib mõte Vabaduse pst alates turuhoonest kuni ... [ei defineeritud sihtkohta] jalakäijatele jätta. Samas kuidas ja milliseks muutuvad Võidu silla funktsioonid Vabaduse pst jalakäijate alaks muutmisel?

Valdeko Lukken – kesklinna haljasaladel on vajadus täiendava valguse järele, haljastust vaja hõrendada ja ka uuendada.

Raal Kivi – sarnaste ideede arendamine ja jalakäijasõbralike liikumistrajektoride juurutamine Tartus on olnud aktuaalsed teemad ka varasemalt. Näiteks kassitoome, selle roheluse (väikevormid jne) arendamine ja jalakäijate liikumise võimalikult mugavaks tegemine, sh jalakäijate vaba liikumise korraldamine üle endise EPA-klubi krundi on olnud päevakorral Tartu Linnavalitsuses. Linnavalitsuse ja EPA vaheliste kokkulepete alusel see toimus ka reaalsuses. Mingil hetkel jalakäijate vaba liikumine üle endise EPA-klubi krundi lõppes.

Urmas Paul – haljasaladid on kesklinnas piisavalt, aga vajavad selgemat kujundust. Praegune haljasalade kujundus on juhuslik. Arendamist vajab eelkõige Emajõe äärne piirkond. Hoonestamine – täiesehitamisevõimalus on alati olemas, kuid seda ei pea realiseerima kiirustades. Tasku ümbrus on katastroof, läbipääs puudub.

Tiit Sild – Palju linn jõuab ja teeb? Oluline on kaasata rohealade kujundamisse eraettevõtteid, selle aktiivsemaks muutmiseks on linnavalitsuses käimas projekt – ideevõistlus Emajõe ääre elavdamiseks. Selle projekti eesmärgiks on saada täiendavalt Emajõe ääre piirkonda nõ väikseid funktsioone.

Probleem on see, et eraarendajad ei näe oma arendustes ette avaliku kasutusega ja funktsioonidega alasid.

Piirkonnad ja alad välja tuua, et kus ja milliseid funktsioone soovitakse näha.

Peep Mardiste – kõige atraktiivsem koht Emajõe ääres on ala Kaarsilla ja Vabaduse silla vahel, see võiks olla autoliiklusele suletud ja jalakäijad pääsevad vanalinnast vabalt jõe äärde, miks mitte rajada jõe kaldale trepistik otse jõkke.

Erik Kõivistik – turu juures lõpeb jalakäijate tänav nõ eikuhugi – kas sellega annab midagi ette võtta?

Indrek Ranniku – planeeriti ühtmoodi [paremini], paraku tegelikkus on teine.

Urmas Paul – edasine kesklinna ruumiareng võiks olla etapiline: jõe ääres kõige pealt väiksed funktsioonid ja siis areng edasi. Toetan ideed vanalinnast pääs otse jõele.

Indrek Ranniku – samade ideedega on tegeldud ka varem, sh trepp emajõkke jne, ca 15 aastat tagasi. Hea kui tulevad uued tegijad ja eestvedajad uue energiaga.

Raal Kivi – veel varem on neid ideid [... kuni selleni välja, et tunnel läbi Toomemäe] välja käidud. Täiendav liikluse kitsendamine Tartu kesklinnas soodustab piirkonna aeglast väljasuremist, sest praegugi on kättesaadavuse probleem terav ja arengut pidurdav tegur.

Tiit Sild – millise funktsiooni soodustamist eelistada: soodustame neid kõiki.

Veiko Sepp – küsimus on tasakaalus ja seostuvates vajadustes.

Tiit Sild - erinevates keslinna osades [alampiirkondades] tuleb erinevaid funktsioone rõhutada.

Alvar Schasmin – Pargid on ülekasvanud ja väga ei kutsu, tegelikku ilu ja vaateid, nt Toomemäelt linnale, pole näha. Pargialade visuaalset atraktiivsust on vaja tõsta. Osaliselt võib kaaluda pargialade täisehitamist, kui see on avalike huvidega hästi motiveeritud ja aitab linnalikku keskkonda terviklikumalt arendada. Emajõe kallastele (10+10 km) tervisespordi rajad teha.

Raal Kivi - Kas kesklinna oleks vaja juurde jalakäijate tänavaid?

Alvar Schasmin – vaja on inimeste hoiakuid ja suhtumist muuta, mitte otseselt ainult jalakäijate teid juurde luua. Autode liikluskiirus tuleb alla saada ja liikumine jalakäijaid eelistavaks muuta.

Peep Mardiste – mujal maailmas töötab hästi autode, jalakäijate ja jalgratturid ühte tasapinda viimine, see tõstab automaatselt jalakäija esile ning auto surutakse tagaplaanile.

Toomas Põld – teed jalakäijatele ja autodele jagada proportsionaalselt sellele, kuidas liiklejad jagunevad. Näiteks kui 70% autoga liiklejaid ja 30% jalakäijad, siis teed vastavalt samuti planeerida ning liikumisvõimalused luua st 70% autoteid ja 30% jalakäijate tänavaid.

Veiko Sepp – see on põhimõtteline otsus.

Raal Kivi – mulle teeb muret vanalinna jätkuv ja süvenev väljasuremine. Näiteks Tartu Ülikooli võimalik täiendav väljakolimine. Tartu Linnavalitsus peaks/võiks suutma mõjutada nende vastavaid otsuseid – arendused kesklinnas/Maarjamõisa väljal/mujal.

Indrek Ranniku - Tartu LINNAVALITSUSvõitleb praegu ülikooli kohalolu vähenemise vastu kesklinnas, so tegutsetakse praeguse olukorra kinnistamise nimel. Ülikooli hoonetel ei lubata funktsioone muuta jne.

Raal Kivi – kesklinnas peavad parkimisvõimalused olema head.

Peep Mardiste – Üldpildis on arengute seisukohast oluline see, mis juhtub Fortuuna kvartalis, Oeconomicumi ja vana kaubamaja krundil [praegu parklad]. Seal tulevikus aset leidvad arengud mõjutavad kogu kesklinna arenguid laiemalt.

Margit Välja - küsimus on rohealade kvaliteedis. Näha on erinevaid kasutajagruppe ja seejuures palju asotsiaale. Tuleb rohealade funktsioone muuta, et oleks enam lastega peresid neid kasutamas. Kujundus ja hooldus on olulised tegurid, mis mõjutavad haljasalade kasutust.

Peep Mardiste – nt palliplatside rajamine Narva ühikate juurde rohealadele.

Keiti Kaasik – mina kasutan parke liikudes punktist a punkti b, mitte sihtpunktina. Toomele ekstreemrattaraja loomine on hea idee, sest see on tõenäoliselt paljudele kulgemise viis ja oluline koht, osa liikumistrajektorist. Vajalik on haljasalade funktsioonide paljusus ja mitmekesistamine, see tõstab kasutusaktiivsust ja laiendab sihtgruppe, soodustab ka autoga liikumise vajaduse vähenemist. Liikumisrajad ja trajektorid viia läbi parkide.

Urmas Paul - pargid peaks olema aastaringselt kasutatavad, mitte hooajaliselt. Miks mitte teha kesklinnas Emajõe äärde suusarada?

Peep Mardiste - Toomemäele saab jalgsi hästi ligi, aga lapsevankriga ja jalgrattaga, ka ratastooliga mitte.

Indrek Ranniku – mõttemäng: tuleb ehitusbuum, millistest parkidest kesklinna piikonnas ollakse nõus loobuma?

Raal Kivi – Kaubamaja mänguväljaku platsi võib täis ehitada, aga Poe tn. haljasala säilitada rohevööndi osana.

Peep Mardiste – Vanemuise teatrimaja ja uue kaubamaja vahele jääva haljasala võib täis ehitada.

Valdeko Lukken – haljasalade (osalisel) täisehitamisel rakendada katusehaljastust. Rahvusvahelised eksperdid on soovitanud rohealadel tihendada hoonestust nendel haljasaladel, kus juba on hoonestust; hoonestamata haljasalad võiks jätta puutumata.

Veiko Sepp – Kaubamaja mänguväljaku platsi ja Poe tn. haljasala (osalisel) hoonestamisel alternatiivid: a) hoonestus äärde või b) keskele.

Raal Kivi – variant b tähendab tegelikkuses seda, et park ehitatakse täis ja ümber kvartalite on puiestee.

Kristina Orlova – tervisespordi harrastamise võimalused on kesklinnas kehvad. Tuleb minna kaugemale ja selleks kasutatakse sageli autot. Raadi on väga populaarne, ka turu-silla ümbrus.

Kuidas saada vanalinnast taskulinna, kas midagi on valesi ja annaks parandada?

Peep Mardiste – jalakäijad peaks saama ühes fooritsüklis risti-rästi üle Turu-ristmiku.

Raal Kivi – see oleks pidanud olema lahendatud kaubanduskeskuste arenduste käigus. Ideetasandil olid lahendused olemas, paraku neid ignoreeriti.

Indrek Ranniku – Turu-ristmiku sulgemine tuleb kõne alla kui Ropka sild on valmis, siis on võimalik kesklinnast liiklus mööda suunata st peab olema alternatiiv pakkuda. Turu-ristmiku 2-tasandiliseks muutmiseks vajaminev raha on mõistlik suunata Ropka silla arenduse projektile.

Erik Kõivistik – Emajõel võiks olla aktiivne transport piki jõge ja risti üle jõe.

Indrek Ranniku – sellest on räägitud aastaid(kümneid). Pole tulnud ettevõtjaid, kes sooviks selliseid teenuseid pakkuda.

Peep Mardiste – erinevad arenguvõimalused tuleb lahti hoida üldplaneeringus. Kas võimalik(ud) trammikoridor(id) hoitakse lahti?

Indrek Ranniku – tõenäolisem on traadiga tramm ja suundadel kesklinn-Lõunakeskus ja kesklinn-Annelinn (Mõisavahe).

Indrek Ranniku – eraldi bussirea tegemine pole Tartus reaalne. Arutatud on mitmeid kordi (Nt Riiamäel), kuid realselt ei teostu.

Valdeko Lukken – oluline on kõigi liiklejate gruppide (vaegnägijad jne) arvestamine liiklusskeemide ja ühistranspordi arendamise osas.

Indrek Ranniku – soovitan neil konkreetsed ettepanekud teha linnavalitsusele.

Toomas Põld – on kogemused projektide käigus, kus pimedad ja vaegnägijad on väga detailselt välja toonud ettepanekud parendusteks, kuid ellu need pole rakendunud. Kasvõi reljeefsete kivide kasutamine on mujal maailmas olnud edukas, ka Tartus võiks nende kasutamist enam rakendada.

Kas on vaja ja kuhu ehitada kõrghooneid?

Raal Kivi – ajaloost on vajalik õppida, ka kõrghoonete rajamise kogemustest. Miks ehitada kõrghooneid oru põhja (Emajõe luhale), kui muu maailma sadade aastate pikkuse praktika käigus on kõrghooneid pigem rajatud looduslikult kõrgematele kohtadele. Kõrghooneid kesklinna ehitada pole majanduslikult mõttekas.

Veiko Sepp – ilu mõttes?

Raal Kivi – läbi aegade on ettenähtud vaadete jne mõttes olulisi kõrghooneid Tartusse, aga mitte massiliselt.

Peep Mardiste – kõrghoonete ehitamine on aktsepteeritav tehtud vigade korrigeerimiseks ja linnapildi parandamiseks.

Indrek Ranniku – olen kõrghoonete vastu, sest üks kõrghoone tähendab kvartali jagu madalhoonestuse ehitusvõimaluste ära kasutamist.

Valdeko Lukken – ajalooliselt on kesklinnas madalhoonestus olnud, isiklikult olen vastu kõrghoonetele. Madalhoonestus on õdus ja kodune ning see on Tartule omane. Kõrghooned on iseloomulikud teistele kohtadele maailmas ja jääge see nende teiste kohtade eripäraks.

Veiko Sepp - 5.korrust oleks taskulinnakus maksimum?

Peep Mardiste – taskulinnak on ainus koht, kus võiks arhitektil lasta mõttel lennata ja kõrghoonestust lubada.

Raal Kivi – Tartus pole maast puudus, miks vajalik kõrghooneid teha? Nende ekspluateerimisel pole ju eeliseid.

Margit Välja – mis saab avaturust?

Raal Kivi – turg ja bussijaam tekkisid ajalooliselt oma kohtadele demokraatlikult, inimeste vajadustest lähtudes ja niiöelda kujunesid välja. Nüüd on olud-ajastu-inimeste-liikumismustrid muutunud.

Alvar Schasmin – uue taskulinna võiks välja arendada ja lõpuni ehitada, mitte pooleli jätta.

Toomas Põld – moodsat arhitektuuri täis ehitada.

Veiko Sepp – Väike-Turu äärde hooned kaldaäärde ja fassaadid jõe?

Peep Mardiste – hea idee.

Raal Kivi – roheline tsoon ja jalakäijate ala jõe ääres säilitada, selle eest võidelda.

Alvar Schasmin – turg jääb, aga selle toimimiskuju muuta.

Margit Välja - Plasku lõikab turu linnast ära.

Raal Kivi – Vabaduse puiestee turuplatsiks? Avaturg peaks olema seotud turuhoonega, mis on ajalooline.

Margit Välja – praegune liikluskorraldus ei lase suurendada liiklusvoogusid taskulinna ja seega ka kõrghooneid piirkonnas arendada.

Veiko Sepp – Kas võiks kaaluda Raadi halli ehitamist kesklinna?

Indrek Ranniku – küsimus on funktsioonides, seesuguse halli kesklinna rajamine pole aktuaalne.

4. Rühmatöö.

Lisa 1. Töötoa osavõtjate nimekiri

Tartu kesklinna arengustrateegia koostamise töötuba
 "Tartu kesklinn kui säästlik, miljööväärtuslik, peresõbralik, isekorraldud ja
 roheline linnaruum"
 16.12.2011 kell 14.00

OSAVÕTJATE NIMEKIRI

NR	OSAVÕTJA NIMI	e-post või postiaadress
1.	Maarika Koppel	Taru LV FT
2.	Keel Riik	neelriik@ki.koil.ee
3.	Peep Mardiste	pepe@ut.ee
4.	Erik Kivishik	erik.kivishik@raad.tartu.ee
5.	Urmas Paul	urmas@conarte.ee
6.	ALYAR SCHARSMIN	alyar.scharmin@gmail.ee
7.	Margit Välgaj	margit@stapnord.ee
8.	Keith Karnik	keith@stapnord.ee
9.	Kristina Orlova	kristina.orlova@gmail.com
10.	Ave Aun	aveaun@ut.ee
11.	Valdeko Lykken	valdeko@mat.ee
12.	Tiit Sild	TLV AFD
13.	Toomas Põld	TLV LMD
14.		
15.		
16.		
17.		
18.		
19.		
20.		

.....

Protokollis: *Karin Liis Seljaste*

Lõpp kl: *17.00*